

Första handboken om att sätta ut och trappa ner läkemedel

FAS-UT, den första handboken med råd vid utvärdering och avslutning av läkemedelsbehandling, bygger framför allt på erfarenheter från sjukvården i Västerbotten. Författaren Claes Lundgren har träffat runt 1 000 läkare, apotekare och sköterskor i arbetet med boken.

– Det fanns inte så mycket att hämta i litteraturväg, och inte heller inom forskningen pågår särskilt mycket på det här området. Men det finns mycket kunskap och erfarenheter inom vården som jag försökt samla i handboken, säger Claes Lundgren.

Han är själv överläkare i Skellefteå, och handboken knyter an till ett lokalt engagemang som finns kring att ifrågasätta läkemedelsbehandling. Professor Kurt Boman i Skellefteå ansvarade på 1980-talet för utsättningsstudier av digitalis och kunde notera att överanvändning var ett problem.

Claes Lundgren är specialist i allmänmedicin, men har sedan 1996 arbetat med palliativ vård vid en enhet på sjukhuset i Skellefteå.

– Det är klart att många möten med svårt sjuka patienter i exempelvis cancer gett anledning att fundera extra kring olika läkemedelsterapier. Det är lätt att se det onödiga med att läkemedel följer med långt in i slutskedet av livet, men som läkare är det många gånger svårt rent praktiskt att ta bort läkemedel utan att skada patienten, säger Claes Lundgren.

Mod och trygghet

Claes Lundgren ser handboken som ett redskap för vårdpersonal att känna mod och trygghet i konkreta situationer. FAS-UT tar upp de 15 vanligaste läkemedelsgrupperna.

– Handboken kan förhoppningsvis bidra till ett nytt tänkande med fokus på att läkemedel är till för att ständigt omprövas. Den redovisar erfarenheter av nedtrappning och utsättning av läkemedel och tips om hur utsättningsbesvär kan undvikas.

FAS-UT kan även ses som ett hjälpmedel för att utvärdera läkemedelsbehandling. Olika metoder för att provavsluta behandling, exempelvis när det gäller demenssjukdom, tas upp.

Claes Lundgren har skrivit boken på uppdrag av läkemedelskommittén i Vä-

terbotten. Han är själv engagerad i kommitténs arbete och leder även det lokala läkemedelsrådet i Skellefteå som ordförande.

Handboken kommer i första hand att distribueras till läkare och sjuksköterskor med bred läkemedelsanvändning inom Västerbottens läns landsting. Det handlar om specialiteter som allmänmedicin, internmedicin, geriatrik och psykiatri. Även läkarstuderande och underläkare är viktiga målgrupper.

En digital version är planerad att lagras ut på intranätet för Västerbottens läns landsting. Claes Lundgren har också upplevt att intresset för handboken varit stort från läkemedelskommittéer i andra landsting.

– På sätt och vis trampar vi på okänd mark eftersom någonting liknande inte getts ut förut. Därför är vi angelägna om att få in kommentarer och tips för att kunna ge vårdpersonal så bra stöd som möjligt för att kritiskt ifrågasätta läkemedelsbehandling.

Komplement till Fass

Claes Lundgren hade förväntat sig att hitta mer i litteraturen om utsättning och nedtrappning av läkemedel. Men han hyser ändå ett visst hopp om ökat engagemang från läkemedelsindustrin.

– Jag tror att läkemedelsföretagen av kommersiella skäl kommer att förse sjukvården med upplysningar i större utsträckning än tidigare. Om de inte gör det för sina produkter, kommer vi som läkare att använda andra läkemedel med bättre kunskaper om hur läkemedelsbehandling kan avslutas.

Claes Lundgren ser FAS-UT som ett komplement till Fass. Han har blivit erbjuden att skriva ett kapitel i Fass om nedtrappning och utsättning av läkeme-

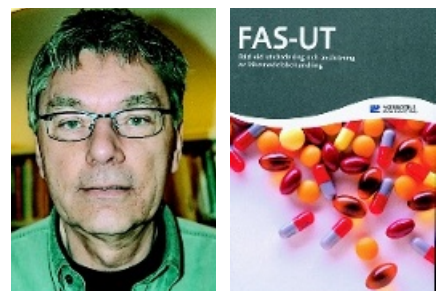

FOTO: FREDRIK MÅRTENSSON

Efter ett stort arbete med insamling av uppgifter är överläkaren Claes Lundgren i Skellefteå klar med handboken FAS-UT.

del, men avböjde då han hade fullt upp med handboken.

Reaktionerna på FAS-UT har han överlag upplevt som positiva.

– Någon procent har varit kritisk. Det är doktorer som tycker att det här ska vi kunna utan att det behöver skrivas ner. Sedan finns det fortfarande också ekonomiska intressen som inte riktigt vill ta till sig synsättet.

Claes Lundgren ser inte minskade läkemedelskostnader som något primärt syfte med handboken.

– Snarare handlar det om den enskilda patientens bästa och att skapa ekonomiskt utrymme för läkemedel som verkligen behövs, exempelvis nya, dyra mediciner för reumatiker. Men vi vet ju samtidigt att så mycket som var sjätte patient på en medicinklinik ligger där efter felaktig läkemedelsbehandling. På det området finns stora, ekonomiska vinster att hämta – förutom de rent mänskliga med ökad livskvalitet.

Fredrik Mårtensson
frilansjournalist

Allt om arbetsmiljö på ny sajt

– Ett trettiotal fackförbund, arbetsgivarorganisationer, forskningsinstitut, myndigheter och andra aktörer inom arbetsmiljöområdet står bakom en ny portal på Internet, Arbetsmiljöupplysningen.se.

Syftet är att kraftsamla för sänkta sjuktal och ökad hälsa genom att samla all tillgänglig arbetsmiljökunskap på ett ställe. Det handlar om systematiskt arbetsmiljöarbete, men också om ledar-

skap, stress, rökning, mobbing, mångfald och mycket annat.

Tanken är att alla intresserade ska hitta svar på sina arbetsmiljöfrågor. Ett exempel: Under rubriken Våld och hot hittar man en rad länkar till relevanta lagar och regler, statistik och exempel på vad olika arbetsplatser gjort för att motverka våld och hot. En länk till en text på Läkarförbundets webbplats om hot och våld mot läkare dyker också upp. **LT**